

חוברת

נפלאים מעשיך

ובו דברים

המלהיבים את הנפש במבט

תורני על הבריאה

קחו לביתכם להוסיף אמונה

בדבר הערות
טל: 02-5819622

©

כל הזכויות שמורות

נא לשמור על קדושת החוברת

דברי הקדמה

מהרה"ג רבי אפרים צמל שליט"א

כתוב (איוב ל"ה י"א): מלפנו מבהמות ארץ ומעוף השמים יחכמונו". מפרש רש"י בגמרא (ערובין ק' ב') על פי דברי חז"ל שם: "מלפנו – מלמדנו. מבהמות הארץ – שנתן בהם חכמה להורות לנו".

מחדש בזה ר' יהושע בן לוי (ראש-השנה י"א א') כי לא רק הנהגות ומדות חיוביות ניתן ללמוד מבעלי חיים, אלא גם למדים מהם את צד השלילה, דהיינו עד כמה יכולה הבריאה להיות בלתי שלמה, כאשר ניתנת לנברא הרשות לבחור לו את דמותו וצביונו לפי רצונו.

התבוננות בעינה פקחא בחי ובעומח יכולה להחכים ולהעשיר את דעת בני האדם, להסיר מעקשים מן הלב, וליישב דרך במעלה אורחותיה של התורה.

ידידי המופלא, איש תבונות אציל רוח, הר"ר ישראל לובן נ"י, נידון בס"ד בעין חדה ונפש פיוטית, ואת פרי מבטו המיוחד והמעמיק הוא מעלה בקונטרס שלפנינו בעזרה ציורית ומלאת חן.

אין ספק שדברים אלו יש בהם כדי לעורר את שימת הלב למכמנו הבריאה רבת האנפין, להפיק לקחים ולהוסיף דעת, ולראות עין בעין "מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית".

ברכתנו להרהמ"ח נ"י שיוסיפו מעיינותיו לפוץ חוצה, ויזכה לישב בבית ה' כל ימי חייו, כחפץ ליבו הטהור, ויראתו הקודמת לחוכמתו.

ידידו ומוקירו באה"ר

אפרים צמל.

אני מודה לרב אפרים צמל שליט"א על שייעץ
וכיון ועזר בעבודתי, יתן ה' לו סיעתא לעזור עוד
לאחרים להגדיל תורה ולהאדירה.

דברים אלו נכתבו בהשקפה תורתית, ובחרתי
לכתוב בסגנון שירי משום שהבריאה היא שיר.
תן דעתך בקונטרס, אולי גם אתה תהיה מיורדי
הים באוניות עושי מלאכה במים רבים, אשר
המה ראו מעשי ה' ונפלאותיו במעולה.

דברים של טעם.
כל דיצריך ייתי ויפתח
כל דיכפין ייתי ויקח
להגדיל תורה, לאמונה, למבט נכון
על העולם.

בעזרת ה' יתברך

מבט על צורת החיות

אמר רבי יהושע בן לוי: כל מעשה בראשית לקומתן נבראו לדעתן נבראו לעיבונם נבראו שנאמר ויכולו השמים והארץ וכל צבאם אל תקרי צבאם אלא עביונם" פירוש רש"י: "צטעס כל אחד ואחד וצדפוס כל אחד ואחד" (ר"ה)
 "צדמות שצתרו להם". (חולין)

בעזה"י נתבונן ונראה את השיטה שמחייבת כך, וניווכח כמה נפלאו הדברים במציאות הבריאה. ואמנם זאת דרכנו לראות שעדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו עם ברואיו.

הנחת מוצא של התנא היא שהשם ית' ברא רק טוב ושלם, ובמציאות אנו רואים לכאורה חסרון: חסרונות בעצם צורת החיות. ומחויב הוא שאלה החסרונות באו מצד הברואים שאצלם שייך חסרון. לר**דוגמא** הג'ירף שניקח מן הכלל, ללמד וילמד לא רק על עצמו אלא על הכלל כולו.

שהרי רואה אתה שבעבור גובהו מפסיד את ברכת הארץ, העשב הטוב על האדמה, וחייב להסתפק בעלה

עלה למעלה בענף, ולא עוד אלא להתכופף ולשתות זו
טירחה בשבילו.
ונתחייב לשאול על מה ראה ככה להיות או על מה
ראה ככה להיברא, ועל כך נסביר בפנים.
קן משותף בהרבה ברואים היא אימת החיים תחת
השמש, וכן יש גם גרגרנות ועצלנות.
כן הוספתי עוד תבונה כפי שנתן ה' בעיני.
ויהי רצון שאזכה להוסיף שמחה לבריות בהביטם על
מעשי ה'.

תהיה שנת ישמח ישראל בעשיו (תש"ס)

דברים אשר חנני ה'

ישראל לובן

מדינת הנמלים

על מה אתם מסתכלים בנים? על מדינת הנמלים?

נראה למטה על האדמה את מדינת הפועלים, עם יש בו רק פועלים ופועלות ומן הבוקר ועד הערב עובדים, ולמה אוספים כי כשיש מחסנים מלאים יש פרנסה לימים ושנים¹. ודעו לכם שימי חייה של נמלה – חצי שנה, ואומרים חכמים (דברים רבה) שמספיק גרגיר וחצי חיטה לנמלה לכל חייה².

אצל הנמלים אין זכות הולדה אלא למלכה היא האם המשובחת רק היא מטילה את הביצים הכי טובות, ולשאר הנמלות אין זכות הולדה, עד כאן אפשר להגיע כשמחשיבים עבודה שאין כל נמלה חשובה אלא לפי העבודה.

עוד בואו נראה את שביל הנמלים נראה שכל נמלה אומרת שלום לחברתה. כל אחת נעצרת ואומרת שלום נכון? תראה ששלום גם הוא בשרות משטר העבודה חייבים לאמר שלום³.

הרי לך שגם חופש לאמר שלום אין לך במדינת הנמלים. הכל בחיוב משרד העבודה.

¹ נראה כיום שהמדינות והישובים שהאמינו בעבודה, היינו קומוניסטים וסוציאליסטים, נפלו לעניות, כי כשמאמינים בידיים חסרה הברכה ממקור הברכה.

² נראה לשאול מה מרוויחה הבריאה ממחסנים אלה שאגרו הנמלים, ויש לאמר שגם שאם פורצת שריפה יש במחסנים אלה יכולת לחדש פני השדה.

³ ולא תאמר מידע הן מוסרות שכן תראה שכולן יודעות בן רגע על סכנה.

וזה מה שקורה גם לנו כשאדם מאבד את ערכו ומאמין רק בעבודה, נסתכל למטה ונראה חברה שאפילו הולדה ואמירת שלום איבדה ואנו בני אלקים חשובים מברכת השם מקבלים ואם מעט ואם הרבה לה' מודים.

הכפירים שואגים לטרף ולבקש מא-ל אכלם כולם אליך ישברון תיתן להם ילקוטון תפתח ירך ישבעון טוב, אשירה לה' בחיי אזמרה לה' בעודי יערב עליו שיחי אנכי אשמח בה'.

ועתה בני תלמד להסתכל על החיים. הנמלים האלה עובדות ואוספות בלי שום יחס לעורכיהם. האריה טורף, ונח יומיים וכן אחרים נהנים מהשמש ואילו הנמלים עובדים ועובדים. נלמד אנו להיזהר מעמים וחברות מקולקלים אשר בהם העבודה חשובה יותר מהאנשים אשר היו בהם כבר דיבורים על השבחת הגזע כאשר אנו רואים בנמלים.

וכן הדבורים לנמלים דומים אלא שלדבורים יש אוצר - הדבש. ולכל דבורה אקדח להגן על האוצר - הדבש. לעקוץ כל הסובב למשמר הדבש. ומן הבוקר עד הערב אוספים. תלמדנו ההשגחה על אוספי אוצר, שמי שאוסף מעט - אוסף לעצמו, ומי שאוסף הרבה אוסף לאחרים.

מעשה ברבי שמעון בן חלפתא (חולין נו) שאמר: "שלמה המלך אמר: לך אל נמלה עצל, ראה דרכיה וחכם אשר אין לה קצין שוטר ומושל תבין בקיץ לחמה" אלך ואראה האם ודאי

הוא שאין לה מלך. הלך בתקופת תמוז פרס גלימתו מעל הקן של נמלים יצאה נמלה אחת ממנו, סימן בה סימן. נכנסה הנמלה פנימה אמרה להם נפל על, יצאו כמה. הסיר רבי שמעון את סודרו חשף את הקן לשמש נפלו עליה הנמלים והרגוה לאותה נמלה.

אמר רבי שמעון מכאן שאין להם מלך וקצין, שאם יש להם רשות המלך יבקשו.

אומרים לזיקית כשהיית בין העלים היית ירוקה. – הבנו שאת ירוקה, עכשיו שאת בין האבנים את לבנה?!!

כן אומרת הזיקית. בין העלים תדבר ירוק ובין האבנים תדבר לבן, בין הרפובליקנים תדבר רפובליקנים, בין הדמוקרטים תדבר דמוקרטים. ככה? ואת לא חוששת ממישהו מאחורנית שיגלה ויאמר רגע רגע, זאת היא שהייתה אתמול בין הדמוקרטים ודברה דמוקרטים אני ראיתי.

ואכן נתן לה הבורא מתנה שאין לאף בריה: עיניים שמסתכלות אחורנית שמסתובבות אחורנית לראות אם כבר מכיר מישהו... הצבוע צריך...

אומרת הקנגרו להקב"ה איני יכולה לעזוב את הילדים מפני סכנות הימים. אומרים לה תניחי הילדים וחייך יהיו חיים. כאיילים וכצבאים אשר במרחבי השם משחקים.

אבל עצות טובות ללב אימהות לא נכנסות.

אעפ"כ לא אעזוב את בני שלי. ואכן הבורא יצר יצור אשר את הבן לא עוזב. ותראה אתה המתבונן שמבנה הקנגרו – ענינו הוא בשביל לשאת את התינוק. ידיים קטנות לטפל בילדים. זנב ענק לאיזון האם בניתור שתהיה ישרה. רגלים חזקים לנתר שהתינוק לא ינזק.

ואכן יצור זה אמנם קיבל את מבוקשו, אבל עם זאת יצור מוזר בעל צורה לא מקובלת בארצותינו. ונראה שההשגחה הניחה אותו באוסטרליה, ארץ המורחקים, שרוב היצורים שם מוזרים.

אבא בוא נראה את החמור. חמור זה, הוא עבד. אין לו משלו כלום. לא יופי, לא שום מתנה. למה? משום שהוא כולו טפל לאדון – לאדם. ומתנה ניתנה לו – הצעקה. לצעוק צעקת עבד אל האלקים וזוהי זעקת החמור – צעקת עבד אל האלקים. דמשום שה' רחום וחנון ושומע עבדים סובלים.

שכן כתוב "ואת דכא ושפל רוח להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים".

זכה החמור הרובץ בין המשפתיים שגופו, כוחו וכל שעותיו מכור לאדון – שערכו מוקדש לגבוה פטר חמור נפרדה בשה, ואילו העבי שהוא טהור אינו מוקדש שלא הקדיש דבר לאדון.¹

¹ נראה לומר שלבהמות הבית התלויות באדם נתנה ההשגחה את הצעקה כגון לבקר והצאן ולבהמות היער אין צעקה ניכרת שאינן זקוקות להשגחת האדם.

הסוס – מעשי בראשית לעביונם נבראו שכל יצור יש לו יחוד משלו, ביקש הסוס להיות אטלט עלם חן עושה גוף ובלורית לו נאה וגולשת כאנשים אשר בלורית וגוף מחשיבים. וזה שמתפאר בגופו – על גופו רוכב האדם.¹

הזברה אומרת – נתתה לי הקב"ה צורה של חמור ומראה כשל חמור ומה השארת לי? הסוס עלם חן, העבי עדין ונאה אני רוצה שמלה כזאת שיראו אותי גם מהצד השני של הרחוב.²

אמר החזיר לקב"ה אני רוצה לאכול, נהנה לאכול. אמר לו השם – לך אני נותן את ערמת הפסולת. פה תמצא בזול הכל. ועם זאת יצור מגונה שפיהו פח אשפה שאת הבזוי מגונה ודחוי אוכל והוא בזוי דחוי ומגונה. כבודו של אדם במה שלא מוכן להכניס הכל פנימה – שמושך ידיו מקדרתו של חברו – והוא החזיר מקולקל שמכניס הכל, ועוד מגואל שאפילו מה שהיה בפיו של אחר, שמוקצה ומאוס שאדם מתנער מלאכול אוכל החזיר.

¹ הרי הבחנת שהשור הרבה יותר חזק מהסוס, ואין לו פיתוחי שרירים כאשר לסוס, וזה אינו אלא יופי אתלטי כאשר היוונים מחשיבים.

² כל הסבר טבעי אין לצורת הזברה, - רק בולט וניכר על רגע שלות הסוואנה, כאשר אצלנו משמשת צורה זו למעבר חצייה, והיא היא הנותנת שזו היא דרך השחורות למשוך תשומת לב בלבוש בולט.

ואנו הבריות מכנים כך אדם שלא גידר עצמו מתאוות ונשאר לשבת עד שניקה את כל הצלחות. יהודי, ראשית האופי של ילד שידע לאמר לא, לא רוצה גם אתה תאמר ליצר לא, תמשוך ירך – יותר לא תראה לעצמך אופי ויהיה לך גם יופי.

בוא אסביר לכם למה יצור זה התמסח פותח את הפה.

אתם יודעים ייצורי המים אין להם את השמש הכה טובה שיש ליצורי היבשה. התקנא התמסח וביקש מהקב"ה להשתזף בשמש. אמר לו הקב"ה – אתה? אימת הימים... אימת המצולות... רוצה לנוח בחוץ? להשתזף? מקומך בתהומות נהר! אמר לו היצור רוצה אני.

נתן לו האלקים שריון טוב מהגב להגן מסכנות היבשה, אבל, עם שריון כזה אי אפשר להתקרר אי אפשר להזיע, לכן הוא פותח את הפה.¹

¹ התמסח - הנחתנו שהשם ית' ברא יצורים מושלמים ואם אנו רואים עניין חריג כגון יצור זה שפותח את הפה כל הזמן - זהו עניין לדרוש. עניין הוא שחייב להזיע ולהתקרר כאשר ביצורי היבשה, ולמה דרך הפה כי הוא מכוסה שריון, והרי שריון ליצורי המים שייך גם מלמטה שהרי אין למעלה ולמטה במים, ובלעדיו וודאי יכול להתקרר מגופו. אלא מכאן שרצה להתחמם בחמדת היבשה בשמש, וניתן לו הגנה ליבשה – אלא שלא הכל מושלם.

דב הנמלים – יצור נחמד זה ביקש בקשה מיוחדת – לאכול נמלים. אמר לו ההשגחה, אין זה נאה לך, אין זה ראוי לך, כל ברכת האדמה לפניך, יהיה לך אשר לך, ירקות ועשבים. פה לא מסעדה צרפתית. אין זה נאה לדב.
אמר לו רוצה אני. וכן עשה לו יתברך – פה ארוך שמגיע עד האדמה – לאכול נמלים.
ואם כך איך יגן על עצמו? נתן לו ההשגחה שיריון כבד שמקיף את הכל. האם לזאת התכוון אני יודע, אבל הקב"ה חסיד ועושה רצון ברואיו.

ועתה נטייל אל הפיל והקרנף ועוד.

אבא, כפי שאתה מסביר אוכל אולי להסביר את הז'ירף שביקש להיות גבוה, שיהיה צווארו בטוח מאימת החיות וכן קיבל. השם עשה אותו מגדל¹.
– נכון בני.

ותראה האם היה זה כדאי? אוכל עלה עלה מענף עץ בעוד שהכבשים אוכלים את העשב הטוב למטה. הברכה למטה.

אלה החיות שבקשו ביטוח תראה שאינן שמחות אינן קופצות כי בעבור בטחונן צורתן רחוקות מהישוב.

¹ תבחין אתה הקורא שהטורפים הגדולים מחפשים רק את הגרון להמית וכן העופות הדורסים וזהו כנראה חסד שהמוות יהיה קל. אמנם היצורים הנחותים יותר הכלבים (ושכאלה) קורעים ודורסים בכל עניין.

תראה ההיפו – אמר להשגחה שרצונו להיות שמן שלא יוכלו לו, ואכן עשה אותו יתברך כזה שמן שאין חיה יכולה לו, ומאידך חוזר למים מחמת כובדו.

נו בני תסביר, זה יפה שיש לפיל אף כזה ארוך? אין זה מן הנימוס לאכול עם האף.
אבא מה אתה שואל על האף? ושיניים שככה יוצאות זה נימוסי? יפה?

אסביר לכם בני: הפיל ביקש להיות גדול: אחיה גדול ואף אחד אותי לא יכול.

פיל יקר אם תהיה גדול כזה היכן תמצא מפני השמש מחסה? אף על פי כן השיב, ואכן הפיל נהיה גדול אבל אך יגיע לעשב, שהרי גם להתכופף אי אפשר בגודל כזה.

ברא לו השם אף ארוך שאיתו מרים אוכל. ברא לו שיניים בולטות למלחמה או לשבור עצים, באשר סימטאות היער אינן קולטות אותו ואיך יימלט מהחום כשאר היצורים, אשר מוצאים חסד תחת העצים עשה לו השם אזנים ארוכות לאוויר.

תראי את בתי את הפילים ושאר היצורים שמהחיים מפחדים. ולחברות ביטוח הם פונים ולמסלול גדול ולמסלול שמן ולתכנית ארוך הם חותמים וחיים של טובה וברכה הם מפסידים.

תראי את העב שחי בתוך שריון קשקשים ואיך עם שריון כזה ישלים את חוק יומו בנעימים.

ונאמר אנו מן הג'ונגל איננו יראים שכן את אצבע אלוקים אנו רואים שאף אחד לא נקטף שלא ביומו ומעולם לא טרף אריה יותר מכדי סיפוקו.

ונחיה באמנה את אלקים שיזון ויפרנס מקרני ראמים ועד ביצי קינים ושחוק הוא לשמש לזרוח על כל החיות וללטף בחסד את כל הבריות.

תראי את הנמלה אשר מצאת החמה ועד שקיעתה ממלאה את ביתה גרעיני חיטים האם יועיל לה כל אלה לחיות יום אחד מעבר לחוק הימים?

הקרנף לוחם המערכה אשר כידון לו לפנים כמנור אורגים ועוטה סוסו צינת קשקשים ויצחקו עליו כל אברי המסדרים שלא פושט בלילותיו את המדים.

העבוע: אמר העבוע לקב"ה, במחילה מהבורא אין לי חשק לרדוף. בשביל מה לרדוף ולהלחם. הזאב משאיר? אני אוכל מה שהזאב משאיר. האריה משאיר? אני אוכל מה שהאריה משאיר. **אמר** לו הקב"ה – אמנם אני שומע אבל מה תעשה אם ירדפו אותך הרי להילחם ולברוח צריך?

אמר לו היצור – תעשה שלא ירדפוני. ואמנם עשה ה' יתברך יצור שלא רודפים אותו: מגעיל, דוחה שכל גנאי נמצא בו. יצור כזה לא רודפים.¹

בוא אל הקופים. נראה מה אומרים הקופים.

הגורילה ענק שיכול להרים עמוד תאורה באויר. הקופים הם בהמות קרובות לאדם לאמר לך זה בהמה ולא אדם ואנו נדע שלהיות גְּלִית זה בהמת אדם ואילו המתנות שניתנו לנו הם חכמה בינה ודעת וכח מילול להתפלל לאבינו שבשמים שיעזור.²

השימפנזה והבבונים מכוערים במראה ומכוערים במעשים, ואנו נדע לגדור עצמנו גררי קדושה חמורים לשם אדם ונגדור עצמנו מן הבריות שטעו וחיים חיים מכוערים כבהמות האלה אשר ביער.³

¹ ונראה יצור שוויתר על היופי ואצילות בשביל חיים נוחים, מכוער שלא רודפים אותו ואוכל נבלות - את הבשר הקשה - השיריים. ואתם עלובי חיים שחיפשו חיים עלובים יש בהם גם נפש עלובה שניטפל לילדים כידוע. ונאמר אנו - לעבדים ולשפחות באמת אין בעיות פרנסה, אבל האם לכן כדאי להיות עבדים ושפחות?

² רציתי להביא פסוק ששיך בעניין (קמ"ז תהילים) "לא בגבורת הסוס יחפץ לא בשוקי האיש ירצה רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו" הפסוק הזה אומר דרשני שכן אין הסוס בגבורה ואין האיש בשוקיו אלא ההיפך, אלא שכן הדרשה היא ישרה והפוכה

1. לא בגבורת האיש יחפץ.

2. מה לי גבורה לאיש או לסוס, הכל שווה, רוצה השם את יראיו את המיחלים לחסדו.

³ עוד אפשר לדרוש על זה הבבון שהעיקר הוא הלב, ואם ליצור זה ניתן פה טורף וכל הכלים האלו - עם לב פחדן כשל קוף, לא יועיל שום דבר.

אנו אדם – בושים, צנועים, ומכוסים בבגדים ומקיימים חיים
בבתים וחדרים, והיתר מכוערים.

הבבון – סופרמן: בעל גוף של כלב, ידיים של אדם, פה טורף
כשל זאב.

לאמור לך – אתה אדם – ואל תחשוב שיש צורה טובה מזה,
כגון עם כנפים תהיה יותר טוב שכן צורתך צורה עליונה, וכך
המעולה. ואדם לכתחילה נברא מוגבל קר לו וחם לו וחלש כדי
שיזדקק לבורא ולבריות ולא יתגאה. ויבקש מהבורא לחם לאכול
ובגד ללבוש וגם יבקש והיה ה' לי לאלקים – והיא גדולתו.

המנדריל – לבוש שיריים כחולים עם משקפיים לאמר לך אל
תתרשם משיריים, אל תתרשם ממשקפיים, יכול להיות שיריים
יכול להיות משקפיים – והוא קוף.

הגנון – תראה אותם בכלוב בספארי: כובע שחור וזקן לבן
ומעיל שחור לומר לנו שלא כובע שחור ולא זקן לבן ולא מעיל
שחור מחייבים לשם אדם.

התוכי הליצן המוקיון. וזה דרכו לחקות ולעשות ליצנות ולהיות לבוש כליצן. ומכאן תלמד שמי שמתלבש כמוהם רוצה לעשות ליצנות וצחוק מכל דבר. ונכון, כל דבר במידה – אם פעם בשנה אדם מגדיר לצחוק וליצנות במידה ובטעם יש לזה מקום.

אבל יתר השנה אדם צריך להיות רציני ולהתרחק מצחוק ולצות, שאלה מהרסים כל דבר טוב. וכפי שלבוש התוכי הוא צנוף בעבעים בעורה, כך גם צריך להקפיד על בגד הגון שמכסה הגון, הגון בעבעים והגון וסמיטרי בעורה.

השועל הפיקח אומר צחק מי שצחק אחרון. ההדר שלי הוא באחרון (הזנב).¹

הוורד אומרת – אם את רוצה להיות כמוני נאה עם ריח טוב את צריכה קוצים – צריכה להגיד לא. אם תגיד רק כן את תהיי סביון.

¹ שכן השועל פיקח מאוד וידועים סיפורים... וזהו עניין הפקח שלבסוף הטרף בידו, ועל זה מרמז הזנב הגדול והיפה - שהסוף, אצלי.

אמר הקב"ה לנחש ארור אתה מכל הבהמה... על גחונך תלך...
יש בנחש עוד הרבה קללות שלא נכתבו. אף בריאה מברואי גן
 עדן לא היתה עם רעל בפה. וכן הנחש אלא שנענש כך משום
 שרצה להמית את האדם עם פיו (תרגום יהונתן).
אתה ראית את אדם וחוה כשאסור היה להביט בם – העיניים
 שלך יהיו פתוחות לנצח.
אתה יצאת מהעור שלך להרוג את האדם – אתה תצא מהעור
 שלך¹.

היה לך דם חם לאסור לך – יהיה לך דם קר.
אתה היית ערום (פיקח) להרע – אתה תהיה ערום.

אתה פרצת גידרי עריות – אתה תישאר פרוץ ללא גדר.
אתה דברת לשון הרע (הוצאת דיבה) לשונך משתרבת
 החוצה.

לשונו נחלקת לשתים – יש לאמר – דוברת בשתי לשונות.
ומסברא: הנחש היה יונק מהיונקים, ונענש להיות מטיל
 ביצים, מאחר ואיבד ידיו, איבד רגליו ואיבד את דמו החם, לא
 נותר לעשותו אלא מטיל ביצים.²

¹ שכן נחש יוצא מעורו בכל חודש, כך שמעת.
² וכן שאינו מסוגל לאכול אלא בולע, שכן אכל מהעץ האסור.

נדידת הציפורים. השם ית' גזר נדידת ציפורים – כדי לחבר את כל הארץ, שיראו באי עולם שארץ קשורה בארץ, ויבשת קשורה ביבשת, ואי באי, וזקוקים עופות לארצות הרחוקות כאן ולארצות הרחוקות כאן והכל בריאה אחת של הקב"ה. באשר גם מתחת למים נודדים הדגים ממקום למקום למלאות פקודת השנה. וכולם לראות ולהראות שהשם אחד ושמו אחד.

יאמרו נחלים אשר גומעים מרחקים לאלפים,
וחוצים מדברות עצומים – ה' בראני.

יאמרו עננים אשר שטים מצפון הצפונים אל ארצות החיים,
להמטיר על ארץ לתת חיים לארץ חיים – ה' אחד.

לאלה ואלה עונים צפורים, אשר להם חק נדודים, להביא חק שלומים בין ארצות ואיים – ה' אחד ושמו אחד.

וכיום אינו נערך, כאשר אנו רואים שמוצרים מובלים לכאן ולכאן, בלא הגיונים וגם כאן נראה שהארץ היא אחת. ואפילו ירקות בעל ותפוחי אדמה מובלים מאי שם לאי שם מעבר לים.

ועתה בואו נשב ילדים שאמא כבר שלחה סנדוויץ ותפוחים.

ביתי, ברכת כבר?

אבא, זה האוכל שאנו אוכלים בתפוחים, בשביל מה נערך לעץ תפוחים? הן הזרעים הם כמה שגדלים והאוכל הטעים הוא מתנת חינם לאנשים!?

נכון אבא שיגדלו רק זרעים, כמו שמוכרים בחנות של עציצים!

נכון ביתי, אסביר לך – העצים הם מהעומדים ולא זזים, ואת הזרעים להפיץ רוצים.

ואיך ייראה העץ שתחת ענפיו מאתים שתילים גדלים, זרעו אשר ברך אותו אלקים?

לכן נתן לו הבורא ית' פירות טעימים אשר ילדים בהם חושקים לאכול, ולברך ולשמח במתת חיים. והעיזים כשרועים יאכלו גם את הזרעים, וינודו וינועו כדרך יום כה וכדרך יום כה במרחבים ויתפנו ויפלטו את אשר אכלו לפנים ושם יגדלו הזרעים למלאות את פקודת החיים לצמוח ולהניב עוד תפוחים.

זה יפה, אבא, אבל מה תגיד על האגוזים שבהם אנו אוכלים את הגרעינים? האם מכין העץ מתנה לחינם – לסנאים?

תראי ביתי שבאגוזים מהם קשים לשבור ומהם רכים. מהם פתוחים כפיסטוקים ומהם סגורים אשר רק בפטיש מפותחים. והסנאים אחד מתשע אוכלים ומהקשים מתייאשים וזורקים ובמקום אשר סיברנו לסעוד לאכול ולברך שם גם אנו קצת

כועסים ואת הקשים משליחים ואתם ביתי אשר אין בהם ברכה
 לאנשים הם המה שגדלים ובעולם נחסה בעוד כמה שנים¹.
לכן תראו ילדים שהשם ריבון כל המעשים עשה אותנו תלויים,
 עצים בחיים וחיים בעצים, ושזכות הוא לענבים שמהם אנו
 אוכלים ושמיין אנו עושים קידושים לעשות נחת למלך מלכי
 המלכים – ומשמן זית לאורים.
 ותפוח אל תפוח יאמר יקחו אותנו אנשים ויברכו אלקים ואל
 יאבד סברנו מהנופלים².

¹ בצעירותי הייתי בישוב חלקאי ונתתי דעתי על שדה מוקף מטע אגוזים שהיה
 בשדה הרבה צמחי פקאנים חדשים צומחים. ואיך הגיעו? וכי יסיע הרוח את
 הפירות לכן?

אמר לי מנהל העבודה: לא כך, אלה הם העורבים, החשדנים, שלוקחים הפירות
 הרחק בשדה לאכול, ואלה שאין בכוחם לפצח - המה גדלים.

² ראיתי לספר כתבה שראיתי פעם, אודות אי בים הגדול שגילו אותו הספרדים,
 והיה שם עץ עושה פירות ועוף גדול, וכשכילו הימאים לאכול את העוף - פסקו
 העצים לגדול, ועתה נותרו מעט עצים.

ועלה לחוקר אחד קשר בין העוף לעץ והביא לשם את עוף ההודו אולי ירצה ה'
 ויצליח השידוך, ואמנם הצליח, והפירות נאכלו, והחלו העצים לגדול עתה, לאחר
 שלוש מאות שנה.

והעניין הוא שהפרי חייב לעבור עיכול ולעבור בחומציות הבטן כדי שהזרע
 הנופל לא יגדל תחת העץ אלא הזרע הנאכל יסע עם העוף כדרך יום במרחבים
 ויפלט פה ושם.

וכן תראה אתה הקורא כמה תבונה יש בבריאה כמה העץ זקוק לחי, ניתן דעתינו
 לא להיות 'נמשלים כבהמות נדמו' ולא נדרוס את הבריאה אלא לשמור ולהעריך
 את החכמה האלקית כאשר הראונו חז"ל.

בואו בניס בואו נחזור הביתה.
פתחנו חלון ואותו אנו סוגרים.
ועתה בן, זוכר את המשנה בברכות
"ועל כולם אם אמר 'שהכל נהיה בדברו' יצא"?
אז בא נקח כוס מים מהטרמוס ונברך את השם
שהכל קיים במאמרו ושהכל ברא לכבודו
"שהכל נהיה בדברו"
ונמהר למנחה ולמעריב ערבים

ועתה יהודי תזכור – כשהייתי תלמיד אמרו לי בפיזיקה לא שואלים למה אלא איך. ואני אומר לך שאצל יהודים לא שואלים איך אלא למה. כי כל מה שברא הקב"ה לא ברא אלא לכבודו, שנאמר "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראיתו יצרתיו אף עשיתיו" (אבות). ו**תרא**ה מהתולעת שנהפכת לפרפר שאין שום חוקים, הגיוניות ומגבלות בעולם הזה. אפילו התולעת הקטנה באצבע אלקים מקבלת כנפיים ועפה במרחבי מלכותו ו**גם** אתה בני מעט שנות מעט תנומות... כי העולם הזה יכול להיות שלך.

בשעה שברא הקב"ה את האדם נטלו והחזירו על אילני גן עדן אמר לו: ראה כמה נאים ומשובחין הן, וכל מה שבראתי בשבילך בראתי. תן דעתך שלא תקלקל ותחריב עולמי, שאם קלקלת אין מי שיתקן

(רבה קהלת)